

Finansiering og kvalitetssikring av sektorens institusjoner

Kvalitetsreformens bærende ide

Bondevik I-regjeringen oppnevnte i 1998 et utvalg som skulle «gi ei samla framstilling og vurdering av universitet og høgskolar som utdannings- og forskingsinstitusjonar» og blant annet «vurdere korleis ein kan utvikle incitamentsstrukturen (m.a. finansieringsprinsipp i forhold til institusjonane og studiefinansieringa) med sikte på best mogleg ressursutnytting, samtidig som kvalitet i forskning og undervisning blir sikra.» Det såkalte Mjøs-utvalget la fram sin innstilling to år senere (NOU 2000: 14). Det presenterte blant annet en modell for det de kalte «markedsnære finansieringsordninger for høgre utdanning»¹. Utvalgets forslag ble i all hovedsak vedtatt av Stortinget gjennom en rekke vedtak foretatt i perioden 2001-2005.

Mjøsutvalget hevdet at økt konkurranse i universitets- og høyskolesektoren (UH-sektoren) *kunne* bidra til økt kvalitet i utdanningen *dersom* det samtidig ble innført uavhengige kvalitetssikringssystemer. Utvalget begrunnet dette resonnement slik (understreknings foretatt av undertegnede)²:

«Fritt utdanningsvalg kombinert med egenbetaling - privat eller statlig finansiert - vil under gitte forutsetninger lede til kvalitetsheving og en realisering av mulige effektiviseringsgevinster. Hvorvidt fritt forbrukervalg kombinert med egenbetaling faktisk vil stimulere til kvalitets- og effektivitetsforbedrende konkurranse, avhenger av flere faktorer. For det første må den statlige finansieringen av tjenesteproduksjonen avhenge av antall brukere og selve tjenesteproduksjonen. For det andre forutsetter det at brukerne har nødvendig informasjon om tilbudet som gjør at de er i stand til å treffe rasjonelle valg.

Relevansen av markedsøkonomiske resonnementer for høgre utdanning hviler på forutsetningen om full informasjon. Men selv om det er etablert en «pris» på utdanning, har ikke mulige studenter tilstrekkelig informasjon om kvaliteten på ulike institusjoner eller utdanninger til å treffe rasjonelle valg. Vi har å gjøre med et marked som er kjennetegnet av asymmetrisk informasjon, det vil si at institusjonene (selger/produsent av godet utdanning) innehar mer informasjon om sine studietilbud enn det de studiesøkende (kjøpere av godet utdanning) klarer å skaffe seg. Gapet mellom den informasjonen mulige studenter har, og den informasjonen institusjonen selv sitter inne med, vil kunne være betydelig. Denne asymmetrien vil ha betydning for en fristilt institusjon som ønsker størst mulig budsjett; hvis potensielle studenter ikke har tilstrekkelig spesialkunnskap og informasjon, får en lett

¹ NOU 2000:14, kap. 13.5.4

² Kap. 13.5.4 gjengitt i sin helhet bortsett fra at fotnoter og enkelte henvisninger til andre kapitler i innstillingen er fjernet.

systematiske feil der dårlige studietilbud fortrenger gode. En annen mulig innvending mot systemet er at undervisningen og eksamensarbeidet i enda større grad blir styrt av studentenes preferanser, igjen basert på til dels mangelfull informasjon. Vi kan risikere en Greshams lov; studentene har forskjellige forutsetninger og det kan bli en utvikling der pengestrømmene kanaliseres mot tilbud som faglig sett er lette å gjennomføre. Resultatet kan i verste fall bli en generell kvalitetssenkning.

Påpekningen av denne typen markedsimperfeksjon er hovedpoenget i artikkelen *The Market for Lemons* av George Akerlof. Akerlof beskriver mulige tilpasninger i markeder med asymmetrisk informasjon med eksempler hentet fra bruktbilmarkedet. Essensen er at ved kjøp av visse goder er brukeren ute av stand til på forhånd å avgjøre om godet er av god eller dårlig kvalitet. Varer av god og dårlig kvalitet må allikevel selges til samme pris siden kjøper ikke kan skille de gode fra de dårlige. Resultatet kan bli en generell kvalitetssenkning i tilbudet. En løsning på dette informasjonsproblemet i bruktbilmarkedet er en uavhengig sertifisering som kan fortelle mulige kjøpere om bilens standard. Parallellen til utdanningsmarkedet er klar, og i tilfellet med fristilte institusjoner oppstår behovet for å sikre at lærestedene tilbyr forskning og utdanning av god kvalitet.

Det antas at hvis slik informasjon blir skaffet til veie av et uavhengig kvalitetssikringsorgan, så vil dette gi institusjonene incitament til å forbedre sin akademiske kvalitet. Denne tilsynelatende enkle logikken er noe av det som ligger bak utviklingen av systemer for evaluering i flere land. Konklusjonen er imidlertid begrunnet i en lang og kompleks årsakskjede som for det første forutsetter at det er mulig å etablere troverdige og gyldige mål for akademisk kvalitet, for det andre at studentene legger vekt på denne informasjonen når de skal velge utdanning og lærested, og for det tredje at institusjonene vil reagere på fall i rekrutteringen og dermed treffe tiltak med sikte på å forbedre kvaliteten i utdanningen. Selv om dette teoretisk er mulig, er det allikevel flere praktiske problemer knyttet til gjennomføringen. Det er blant annet behov for objektive mål for virksomheten ved institusjonene. Institusjonene selv mangler gjerne incitament til å framskaffe slik informasjon, og studentene må derfor basere seg på andre mål på akademisk kvalitet, slik som forskningens omdømme. Amerikanske studier har imidlertid funnet at det er liten grad av korrelasjon mellom læring og tradisjonell rangering av institusjoner på grunnlag av forskning.»³

³ Akerlof fikk i 2001 Nobelprisen i økonomi for blant annet denne artikkelen. Se <http://en.wikipedia.org/wiki/Akerlof>

Finansiering av høyere utdanning

Mjøsutvalget presenterte også en skisse til en «markedsnær finansieringsordning»⁴:

«Utvalgets vurderinger foreslår en finansieringsmodell der den årlige bevilgningen til hver enkelt institusjon - normalbevilgningen - baseres på tre elementer: en basisbevilgning, en stykkprisbevilgning og en forskningsbevilgning.

Basisbevilgningen er ikke knyttet til resultatene av institusjonenes virksomhet, men avspeiler distriktpolitiske eller fagpolitiske vurderinger, samt virksomhet som ikke er direkte knyttet til studenttallet, slik som museumsvirksomhet. Dette er tilskudd som blant annet skal bidra til å sikre virksomhet som samfunnet ønsker institusjonene skal drive med, men som ikke vil få tilstrekkelig finansiering i et finansieringssystem utelukkende basert på resultater av virksomheten. Denne bevilgningen er basert på en behovsvurdering.

Stykkprisfinansieringen vil være basert på en kombinasjon av premiering av beståtte vekttall og grader.

Forskningsbevilgningen er tredelt. En del fordeles ut fra mer overordnede kunnskaps- og regionalpolitiske hensyn. En annen fordeles ut fra ønske om kvalitet og konsentrasjon. Det forutsettes at forskningen og utviklingsarbeidet evalueres av en ekstern instans. **36** Den siste delen er knyttet til studenttallet. Denne delen av bevilgningen er beregnet ut fra objektive størrelser som vekttall, kandidattall innenfor ulike utdanninger og ulike faglige nivå.

Dette gir grunnlag for å spesifisere følgende modell:

$$(13.1) Y = B + F + S$$

der

Y = samlet normalbevilgning til institusjonen

B = basisbevilgning

F = forskningsbevilgning

S = stykkprisbasert bevilgning som består av to ledd:

vektallsproduksjon x pris per vekttall

+ kandidatproduksjon x pris per grad

Prisene for vekttall og grader må differensieres etter fagområde og nivå, og bør fastsettes slik at vektallspris x normert antall vekttall + gradspris

er lik «best practice»-kostnader for vedkommende studium.»

⁴ Utdrag fra kap. 13.6.8. Dette sluttet hele utvalget opp om. Et flertall foreslo i tillegg å innføre en gebyrstipendkomponent (en «voucher»-ordning).

Akkreditering og kvalitetssikring

Utvalget presiserte videre at kvalitetssikring fortsatt primært skulle være institusjonenes ansvar⁵:

«Kvalitetssikring av utdanningstilbud er i dag lærestedenes ansvar. Samtidig tas mange beslutninger med konsekvenser for dette arbeidet på sentralt myndighetsnivå. Utvalgets vurderinger av institusjonenes situasjon i framtiden, der nærhet mellom konkrete erfaringer og problemløsning er et sentralt element, tilsier at lærestedene gis større frihet og ansvarlighet til å styre seg selv. Dette kan bidra til at lærestedene gjennom et større handlingsrom kan være mer fleksible, kreative og oppmerksomme på kvalitetsfremmende tiltak i læringsarbeidet der det er påkrevd. Utvalget er av den oppfatning at kvalitetssikring fortsatt bør være lærestedenes ansvar. Imidlertid legger utvalget opp til en annen organisering og finansiering som i større grad frigjør institusjonene fra den sentrale styringen de til nå har vært underlagt. Utvalgets forslag om å opprettholde kvalitetssikringsansvaret på lokalt nivå må ses i sammenheng med nye forutsetninger for institusjonenes virksomhet. I et mer konkurranseutsatt utdanningssamfunn vil institusjonene ha behov for å legge opp sine egne strategier og planer for de utdanningsområdene de ønsker å satse spesielt på. Kvalitet vil være en helt sentral del av dette arbeidet, og oppfølging av undervisningsopplegg, undervisningskrefter og materiell vil stadig måtte videreutvikles. Utvalget mener at arbeid med kvalitetssikring og kvalitetsutvikling krever evaluering av institusjonenes virksomhet, der læringsmiljøet i videste forstand vektlegges.»

Det foreslo videre at det ble opprettet et nasjonalt fagorgan for evaluering og akkreditering av utdanninger og institusjoner i høyere utdanning, angivelig for å bøte på de mulige problemer som økt autonomi og innføring av stykkprisfinansiering (dvs. kvasimarkedet) kunne føre til⁶:

«Utgangspunktet er at institusjonene selv har ansvar for kvaliteten i de utdanningene de tilbyr. Det er av sentral betydning at evalueringen og akkrediteringen foretas på et faglig grunnlag. Organet skal ikke ta politiske hensyn i sine vurderinger og anbefalinger. Et uavhengig organ vil kunne få et sterkere fokus på de kvalitetsmessige sidene ved utdanningstilbud enn et departement, i og med at sistnevnte også har en klart definert politisk rolle.

Organets faglige troverdighet og nøytralitet er avhengig av at det sikres en uavhengig stilling i forhold til departementet. Fagorganet bør derfor få en selvstendig stilling i et framtidig lovverk for høgre utdanning.

Fagorganets uavhengige stilling overfor departementet vil også skape klare skiller mellom ulike myndighetsroller: Fagorganet vil kunne akkreditere utdanninger og høgre utdanningsinstitusjoner. Departementet vil måtte foreta vurderinger uavhengig av dette om

⁵ Utdrag fra kap. 7.6

⁶ Utdrag kap. 15.5

hvilke utdanninger og institusjoner som skal motta statlige bevilgninger. Akkreditering vil dermed være en nødvendig, men ikke tilstrekkelig, betingelse for å kunne motta statlige bevilgninger.

På samme måte må fagorganet skjermes mot utilbørlig påvirkning fra partene i høgre utdanning: universitetene og høgskolene og organisasjonene til institusjonene, de ansatte og studentene. Organet må i tillegg ha en rettslig uavhengig stilling og faglig autoritet.

Fagorganets styre vil stå ansvarlig for driften av institusjonen og de beslutningene som fattes. Verken regjeringen eller departementet kan pålegge styret å fatte visse vedtak, omgjøre beslutninger eller foreta visse interne prioriteringer. I samsvar med det som er vanlig praksis når det gjelder uavhengige myndighetsorganer med styrever, foreslår utvalget at styrets medlemmer blir oppnevnt av regjeringen. Det må forutsettes at regjeringen har både evne og vilje til å finne framtrædende fagfolk med utstrakt tillit i samfunnet til å være medlemmer av et slikt styre. På sikt vil senteret kunne skape et mer helhetlig bilde av kvalitetssiden i høgre utdanning.»

Dagens modell for kvalitetssikring og finansiering av høyere utdanning

Stortinget opprettet et nasjonalt organ for kvalitetssikring og evaluering av undervisning ved universiteter og høyskoler (NOKUT) i 2002. Alle institusjoner ble dessuten pålagt å etablere interne kvalitetssikringssystemer.

Allerede høsten 2001 godkjente Stortinget (enstemmig) at det ble etablert en tredelt finansieringsmodell for høyere utdanning: Basisbevilgningen skulle utgjøre 60 %, Forskningsbevilgningen 15 % og Stykkprisfinansiert undervisning 25% av sektorens totalbevilgning. Kvasimarkedet var etablert, og politikerne mente (angivelig) at etablering av sentrale og lokale kvalitetssikringssystemer ville hindre at kvaliteten ble forringet. Tvert imot – regjeringen lanserte denne sektorreformen som en *Kvalitetsreform*, og da underforstått en reform som skulle bidra til å *heve* kvaliteten i høyere utdanning.

Regjeringen valgte imidlertid en noe enklere modell for den markedsnære stykkprisfinansieringen enn den Mjøsutvalget skisserte. Hovedtrekkene i gjeldende modell er som følger: Ett studentårsverk er stipulert til 60 studiepoeng. Kostnadene ved ulike utdanninger er stipulert og deretter innplassert i en av 6 kategorier (A-H) med tilhørende kostnadssatser. Utgangspunktet er at departementets betaling i grove trekk skal samsvare med de stipulerte kostnadene for ulike typer studier. Kolonnen lengst til høyre i tabellen under angir hvilke enhetskostnader departementet antar at en studieplass påfører en institusjon.

For å illustrere hvordan modellen virker kan vi se på et tenkt eksempel. Anta at departementet har tildelt en institusjon 100 studieplasser i kategori A på et studium med stipulert studietid på 5,5 år (for eksempel et veterinærstudium). 60 % av stipulerte totalkostnader for disse studieplassene, dvs. 5,5 x 20.400.000, tildeles institusjonen som en årlig påplussing av basisbevilgningen og gis uavhengig av den løpende studiepoengproduksjonen. Resten av

utbetalingen avhenger av hvor mange avlagte studiepoeng veterinærstudentene til sammen avlegger (med bestått resultat). Dersom institusjonen tar opp 100 studenter som alle gjennomfører studiet med normert studieprogresjon - dvs. tar 60 stp per studieår - får institusjonen årlig utbetalt 5,5x13.500.000 i utdanningsinsentiver (stykkprisfinansiering). Sett imidlertid at institusjonen velger å ta opp 120 studenter, men at gjennomsnittsstudenten kun tar 55 studiepoeng per studieår. Dette gir en produksjon på 5,5 x 110 studieekvivalenter. Institusjonen får dermed betalt 5,5 x 14.850.000 i stykkprisfinansiering, mens basisbevilgningen (5,5 x 20.400.000) som nevnt holdes fast.

Kategorier og satser for utdanningsinsentivene i 2013 (tall i kroner):

Kategori	Eksempler	Betaling per 60 stp (40 %)	Andel i basis (60%)	Stipulert fullfinansiert studie plass
A	Medisin. Veterinærstudiet	135 000	204 000	339 000
B	5-årig arkitektur mv. Profesjonsstudiet i psykologi	103 000	153 000	256 000
C	Realfag/landbruk etc. høyere nivå	69 000	104 000	173 000
D	5-årig teknologi, Human/samf./økadm på høyere nivå.	49 000	73 000	122 000
E	Profesjonsstudiet i juss. Realfag/landbruk etc. lavere nivå	42 000	63 000	105 000
F	Ex.phil. Human/samfunn/økadm på lavere nivå	34 000	51 000	85 000

Kilde: Kap. 5.2.1 Orientering om forslag til statsbudsjettet 2013 for universiteter og høyskoler. Kunnskapsdepartementet.

http://www.regjeringen.no/upload/KD/Vedlegg/UH/St.prp%201/Orientering_statsbudsjettet2013_UH.pdf

Kort om hvordan institusjoner tilpasser seg systemet

Anta at en utdanningsinstitusjon ønsker å øke inntektene fra undervisningsvirksomheten. Den har da i prinsippet to muligheter. Den kan for det første ta opp flere studenter og/eller legge forholdene til rette for at disse avlegger flere (beståtte) studiepoeng. Den andre muligheten ligger i at den kan få departementet til å tildele flere såkalte fullfinansierte studie plasser.

Anta som et tenkt eksempel at departementet bestemmer seg for at NMBU skal tildeles 10 nye studie plasser på det 5,5årige veterinærstudiet. Dette vil (i 2013) gi en årlig vekst i basisbevilgningen på 5,5 x 2.040.000 uavhengig av hvor mange studiepoeng på veterinærstudiet NMBU faktisk produserer. Dersom institusjonen ikke følger opp vedtaket risikerer den imidlertid at departementet inndrar de tildelte fullfinansierte studie plassene ved neste korsvei, dvs. at basisbevilgningen kuttes.

Dette systemet inviterer til en rekke typer spill mellom myndighetene (departementet) på den ene siden og institusjonene på den andre. Jeg skal skissere to mulige spillsituasjoner:

Krisemaksimeringsspill

Anta at en institusjon har et studium med for eksempel 100 fullfinansierte studie plasser på et populært studium på et fagområde institusjonen antar at myndighetene mener at

utdanningskapasiteten er for liten. Det kan tenkes at institusjonen med små grep (og lave kostnader) kunne ha utvidet kapasiteten til for eksempel 120 studieplasser, men den står fritt til å ikke gjøre dette all den tid den kun er tildelt 100 fullfinansierte studieplasser øremerket dette utdanningsområdet. Det kan i slike situasjoner være «lurt» av institusjonen å vente med å ta opp flere studenter (selv om den har kapasitet til å utvide studenttallet uten å øke bemanning etc.) før departementet har tildelt institusjonen nye, fullfinansierte studieplasser.

Rettferdighetsspillet

Anta imidlertid at institusjonen ikke har (det vi kan kalle) politisk attraktive studietilbud (dvs. studier på områder myndighetene ønsker å utvide kapasiteten), men at den allikevel har ambisjoner om å vokse. Institusjonen kan da ta opp flere studenter på eksisterende studier, evt. også etablere nye studier, og produsere flere studiepoeng på «marginalen». I så fall vil den kun få stykkprisfinansiering for den overskytende studiepoengproduksjonen. Siden dette fører til at basisbevilgningens andel av institusjonens totale bevilgning reduseres over tid, kan institusjonen appellere overfor politikere, departement og andre om at budsjetttildelingen er urimelig. Dersom institusjonen har gode politiske kort (mektige støttespillere) på hånda, kan den kanskje over tid lykkes og til slutt få departementet til å gi etter og øke basisbevilgningen til institusjonen. Det er trolig en rekke institusjoner som har fulgt en slik strategi de siste årene. Det klareste eksempelet er kanskje Høgskolen i Lillehammer (HiL) som (i 2009) produserte mer enn dobbelt så mange studieekvivalenter som antallet fullfinansierte studieplasser skulle tilsi.

HiL er imidlertid langt fra alene om å ta opp langt flere studenter enn tallet på fullfinansierte studieplasser. Med unntak av Samisk høgskole hadde samtlige høyskoler og universiteter i 2009 høyere studieproduksjon enn basisbevilgningen tilsa. På landsbasis utgjorde denne merproduksjonen 25 %, og blant de mest ekspansive finner vi (i tillegg til HiL) både NVH (+67 %) og UMB (+52,4 %).⁷

To kommentarer kan knyttes til dette: For det første er det slik at flere av institusjonene med betydelige «overproduksjon», for eksempel UMB og NVH, til tross for denne «overproduksjonen» allikevel er blant dem som har sektorens dyreste undervisning – om vi da velger å beregne undervisningskostnader ved å dividere departementets totalbevilgning til institusjonen med antall produserte studieekvivalenter (justert for fagprofil).⁸ Det er kanskje forståelig at slike institusjoner prøver å øke studiepoengproduksjonen i stedet for å satse på en krisemaksimeringsstrategi på brei basis. For det andre: Det er tydeligvis svært lønnsomt å produsere «studiepoeng på marginalen» på mange studier. De stykkbaserte priser som

⁷ Se Tabell 6 i Forskerforbundet: Studieplasser på marginalen, http://www.forskerforbundet.no/upload/skriftserien/Skriftserien_2011-02_marginalen.pdf

⁸ Kfr. side 71 i SSØ 2008: Samfunnsøkonomisk analyse av strukturendringer i universitets- og høyskolesektoren. Senter for statlig økonomistyring. Rapport 1/2008. http://www.dfo.no/Documents/FOA/publikasjoner/rapporter/R1_1-2008_Samfunnsokonomisk_analyse_av_strukturendringer_i_Universitets_og_hoyskolesektoren.pdf. Anaøysen er basert på data fra 2006. Dersom det kun var fagkorrigert studiepoengproduksjon – korrigert i samsvar med departementets kategoriinndeling A-H) som skulle bestemme departementet fordelingen av sektorens bevilgninger skulle det foreta drastiske omfordelinger. De årlige bevilgninger til flere institusjoner skulle reduseres med betydelige årlige beløp, for eks. UMB: - 55 mill, NVH: -45 mill, UiTø: - 269 mill., mens de årlige bevilgningene for andre skulle øke med betydelige summer, for eksempel: UiO + 242 mill, UiB: + 108 mill., HiL: + 41 mill., HiO +74 mill..

departementet opererer med dekker (for mange emner) marginalkostnadene med god margin. Dette illustreres også av at det til tross for denne «overproduksjonen» (som i 2009 var på 25%), var ledige studieplasser på mange studier ved de fleste av sektorens institusjoner, også på flere av dem som formelt sett har stor «overproduksjon» (for eksempel UMB). På mange studiesteder er det ledige studieplasser på de fleste tilbudte studieprogram.⁹

En tredje mulighet for institusjonene, som trolig mange følger, er å kombinere de to ovenfor nevnte strategier. De deltar både i *rettferdighetsspillet* - tar opp så mange studenter som «mulig» på de fleste studier og satser på at de etter hvert vil få uttelling i form av justert basisbevilgning, og i *krisemaksimeringsspeillet* ved å unnlate å ta opp flere studenter på enkelte studier der utdanningskapasiteten antas å være for liten dersom de ikke først får tilført «friske midler». NVH produserte for eksempel i 2012 langt flere studiepoeng enn basisbevilgningen skulle tilsi - trolig fordi institusjonen hadde etablert kortvarige studietilbud som dyrepleierstudiet og engelskspråklige masterprogram, samtidig som institusjonen hadde «kapasitetsskranker» på veterinærstudiet.¹⁰

Stortinget tildeler som nevnt år om annet nye fullfinansierte studieplasser til (som regel) en rekke av sektorens institusjoner. «Alle» institusjoner «produserer» imidlertid allerede langt flere studieekvivalenter enn tallet på fullfinansierte studieplasser skulle tilsi. UiB og UiO nektet derfor i 2011 å øke opptaksrammene selv om institusjonene ble tildelt nye studieplasser, men ble truet av departementet med represalier.¹¹

Institusjonene kan også prøve å få aksept for at et studium hører hjemme i en høyere kostnadskategori enn den tildelte plassen, for eksempel prøve å få omdefinert studieplasser fra kategori F (samfunnsfag lavere nivå) til kategori E (realfag/landbruk lavere nivå). For at en slik omkategorisering skal gi økt økonomisk uttelling for institusjonen, må imidlertid Stortinget eksplisitt bevilge midler til det nye studiet. Skjer ikke dette vil departementet sørge for at endringen gjøres «budsjettneutryl» ved at basisbevilgningen reduseres tilsvarende som stykkprisfinansieringen øker: «Heving av kategori medfører at departementet i endringsåret justerer ned den langsiktige, strategiske bevilgningen og tilsvarende opp den resultatbaserte uttellingen, slik at total budsjetttramme er uendret. En økning/reduksjon i resultatbasert uttelling i påfølgende år vil være resultat av en eventuell økning/reduksjon i antall avlagte studiepoeng, beregnet med den nye kategorisatsen.».

Avsluttende kommentarer

Systemet inviterer til en rekke ulike typer spill, og det er god grunn til å anta at systemet gir «perverse» insentiver til utdanningsinstitusjonene. Mange institusjoner etablerer trolig billige studieplasser på fagområder som ikke nødvendigvis har høy samfunnsmessig prioritet og venter med å utvide kapasiteten på områder hvor de tror det en gang i nær framtid kan være mulig å

⁹ Samordna opptak for 2013. Poenggrenser.

http://www.samordnaopptak.no/arkiv/statistikk/13/poenggrenser_vara_hoved.html

¹⁰ Se http://no.wikipedia.org/wiki/Norges_veterin%C3%A6rh%C3%B8gskole. NB! Dette er en hypotese. Jeg har ikke undersøkt om hele forskjellen mellom faktisk studiepoengproduksjon og tallet på fullfinansierte studieplasser for NVHs del utgjøres av studiepoengproduksjon fra disse 2-årige studietilbudene.

¹¹ <http://studvest.no/nyhet/%E2%80%93universiteta-blir-overstyrt>

sikre «friske midler» gjennom tildeling av nye fullfinansierte studieplasser. Det er også god grunn til å tvile på om sektorens kvalitetssikringssystemer – NOKUT og institusjonenes egne systemer, hindrer at kvaliteten og relevansen av studietilbudene forringes som følge av stykkprisfinansiering og fristilling av institusjonene. Dette er i det minste problemstillinger det er god grunn til å undersøke videre.